

BİLİM CAMİASINDA ÜSTAD VE GÖNÜL DOSTU: Doç. Dr. ALİ YAMAN

A Master With All His Heart And Soul: Assoc. Prof. Dr. Ali Yaman

Yrd. Doç. Dr. Seyhan KAYHAN KILIÇ'

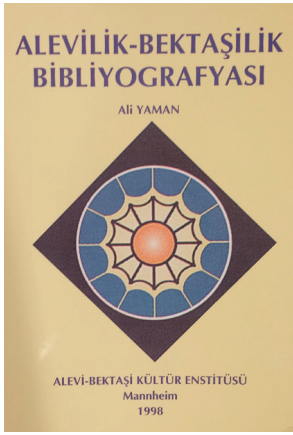
Doç. Dr. Ali Yaman ile ilk defa 1997 yılında Üsküdar'da Karacaahmet Sultan Dergahı'nda karşılaştım. O zamanlar Dergâh'ın kitap bölümüyle ilgileniyordum ve liseyi henüz bitirmiştim. Dergah hafta sonları ziyaretçilerle dolar taşardı. Okumak için en kıymetli zamanlar hafta içi olurdu. Ali Yaman böylesi zamanlardan birinde Dergah'ın kitap satış bölümünü ziyarete gelmişti. Kendisiyle bir müddet Alevilik hakkında sohbet ettik. Okumam gereken yayınlar ile ilgili yönlendirmelerde bulundu. İstanbul Üniversitesi'nde yüksek lisansını henüz bitirmişti. Üzerinden çok zaman geçti. 2013 yılında kendisiyle I. Uluslararası Alevilik Bektaşilik sempozyumunda buluştuğumuzda bu karşılaşmamızı hatırlatmadım. Fakat benim hafızamdan silinmez. Alevilik'te Dedelik Kurumu ve İşlevleri adlı yüksek lisans tezinin bir kopyasını verdiği dün gibi aklımda. Bugün hala sayfaları sararmış bir halde kütüphanemde durur. Alevilik konusunda uzman ve özenli akademisyenlerin yetişmesi gerektiği ile ilgili dileği ve önerisinden mi bilinmez yıllar sonra kendisiyle doktora tez jürimde buluştuk.

Ali Yaman akademik dünyada Alevilik konularında çok iyi bilinen bir akademisyendir. Toplumun dikkatini Alevilik alanında önemli konulara yönelten çalışmalarıyla, akademik dünyaya ciddi katkılar sunmuş ve bilgi kirliliğini ortadan kaldırmaya adeta ömrünü vakfetmiştir. Akademik dünyadaki değerli çalışmalarının izini sürmeden önce insan olarak Ali Yaman kimdir ve nasıl bir ortamda yetişmiştir sorularına cevap bulmak gerekmektedir.

Ali Yaman aslen Erzincan'a bağlı Kemaliye İlçesinin Ocak Köyünden olup, 1968 yılında Ankara'da dünyaya gelmiştir. Hıdır Abdal Ocağı'na mensup bir ocakzade aileden gelmektedir. Geleneğe göre Hıdır Abdal Sultan, Gözcü Karaca Ahmet Sultan'ın oğullarından Düşkün Ocağı'na adını veren Anadolu Erenlerindedir. Yaklaşık bir yıl önce kaybettiğimiz Mehmet Yaman Dede'nin yanında, küçük yaştan itibaren geleneğin içinde yetişmiş, manevi dünyası dedelerin sohbetlerinde ve cem erkânı içerisinde olgunlaşmıştır. Diğer taraftan Mehmet Yaman Dede'nin engin bilgisiyile akademik yönü gelişmiştir. Mehmet Yaman Dede, Ali Yaman'ın Alevilik inanç ve öğretisi yolunda araştırmalar yürütmesinde önderi ve ilhamı olmuştur.

¹ Yeditepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü Öğretim Üyesi,

Doç. Dr. Ali Yaman Uludağ Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden lisans derecesiyle mezun olmuştur. Yüksek Lisans derecesini ise İstanbul Üniversitesi'nde Siyasi Tarih anabilim dalında, doktora derecesi ise yine aynı Üniversite'de Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlamıştır. Halen Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi ve Siyasi Tarih Anabilim Dalı Başkanı'dır. Uzmanlık alanları Siyasi Tarih, Değişim, Modernleşme ve Kimlikler Sosyolojisi, Sosyal Hareketler, Türkiye ve Orta Asya'da Din-Siyaset İlişkileri, Alevilik'dir. Çalışmalarının ağırlığını Orta Asya ve Alevilik oluşturmakla birlikte alan araştırmalarını Anadolu, Balkanlar, Ortadoğu ve Asya'da yürütmüştür.

Doktora çalışmalarını yürütürken Alevilik Bektaşılık Bibliyografyası adlı alanında ilk olan çalışmasını hazırlamış ve bu çalışma Merhum Prof. Dr. Irene Melikoff'un da önsözüyle Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü'nün ilk kitabı olarak yayınlanmıştır. Bu sırada Cemevleri ve dergalarda hizmetlerde bulunmuş, Abidin Özgünay tarafından yayınlanan CEM Dergisi'nde Yazı İşleri Müdürlüğü görevinde de bulunmuştur. Sadece Türkiye'de değil, Balkanlardaki ve Avrupa'daki Cemevleri, Alevi Kültür Merkezleri ve inanç mekânlarında ziyaretler, araştırmalar gerçekleştirmiş, pek çok seminerler vermiştir. Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü'nde Bilim Kurulu üyesi, Şahkulu Sultan Dergahı'nda Genel Sekreterlik, AABF Danışma Kurulu üyesi gibi pek çok Alevi-Bektaşî kurumlarında hizmetleri olmuştur.

Yüksek lisans ve doktora çalışmaları sırasında İstanbul'da Alevilikle ilgili gelişmeleri yakından gözlemlene olanağı bulmuştur. Doç. Dr. Ali Yaman'ın erken dönem çalışmaları Alevi inanç sisteminde geleneksel olarak dedelik kurumu ve işlevleri üzerinedir. 1994 yılından itibaren, kentde ve kırsal da gerçekleştirilen alan araştırmaları ışığında Ocak geleneğinin anlamı ve tarihsel arkaplanı yanısıra yaşanan değişime de dikkat çeken akademik yazılar yayınlamıştır. Bu konudaki çalışmalarını 2001 yılında "Dedelik Kurumu Ekseninde Değişim Sürecinde Alevilik" başlıklı tez çalışmasında da ele almıştır. Doç. Dr. Ali Yaman'ın 1996'ya kadar olan çalışmalarının geleneksel Alevilik üzerine yoğunlaştığını, 1996'dan itibaren ve özellikle de 2000'li

yıllarda ise Alevi geleneğinde meydana gelen değişimler üzerine odaklandığı söyleyebiliriz. Buradan hareketle, Doç. Dr. Ali Yaman gerek inançsal gerekse tarihsel boyutuyla geleneksel Alevilik konularına hakim, aynı zamanda da değişim süreçleri ve geleceğe yönelik konular hakkında kendini yenileyen bir akademik performans sergilemektedir.

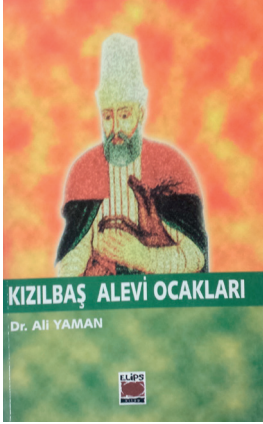
1999 yılında, Gazi Üniversitesi I. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri kitabında yayınlanan “Geçmişten Günümüze Kızılbaş Alevi Dedeleri”, 2000 yılında I. Uluslararası Hacı Bektaş Veli Sempozyumu Bildirileri kitabında yayınlanan “Günümüzde Alevilik-Bektaşilik Alanındaki Aktörlere İlişkin Genel Bir Analiz Denemesi”, 1989’da Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanan Boratav Armağanı’nda yayınlanan “Dünden Bugüne Kızılbaş Alevi Dedeleri” başlıklı yazıları Aleviliğin önemli sosyal kurumlarından Dedelik kurumuna ilişkin teferruatlı bilgi vermektedir. Böylece bu dönemki yazılarında sosyal bir kurum olarak “Dedelik kurumunun tarihsel gelişimi, eski Türk Din Adamları ile Benzerlikler, Dedelik Kurumunda Soy ve Soyağaçları (Şecereler) Konusu, Alevi Geleneğinin konuya yaklaşımı, Dedelerin nitelik ve işlevleri, Alevi Ocakları, Alevi Ocaklarında hiyerarşik yapı ve kökenleri, Alevi Ocakları listesi ve zaman içerisinde Dedelik kurumunun işlevsizleşmesi konuları incelenmiştir. Doç. Dr. Ali Yaman bu makalelerle Alevilik gelişmelerinde rol sahibi aktörler, Dergahlar, Cemevleri, Dernekler, Vakıflar, Araştırmacı-Yazarlar, Ticari Kuruluşlar, Dergiler, İşadamları, Medya Kuruluşları, Hükümetler, Siyasal Partiler, Üniversiteler, Sünni İnançlı Kişi ve Kurumlar, Sanatçılar, Saz/semah kursları, Araştırma Kurumları, ve Türkiye’deki Şii/Caferi Cemaati olmak üzere çeşitli başlıklar altında alan çalışma ve gözlemlerini aktarmıştır. Alevi toplumsal yapılanmasında Dede-

lik kurumunun önemi ve toplumsal karşılığı belirtilmiş, konunun kaynakları, konunun araştırılmasına yönelik sorunlar, etimolojik yönü başta olmak üzere Dedelerin nitelik ve işlevleri sunulmuştur. Böylece Aleviliğin temel inançsal kurumları geleneksel yapıları ve değişimleri ile birlikte karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Doktora tezinin kitaplaştırılmış hali Alevikte Dedelik Kurumu ve Ocaklar’dır. Kitap oldukça kapsamlı bir bibliyografyaya dayanmaktadır. Kitabın giriş bölümünde konu seçimi amacı, metodolojisi, süresi, sınırları, problemleri ve varsayımları ele alınmıştır. Daha sonra

Alevilik ve toplumsal değişme başlığı altında toplumsal değişme, Aleviliğin toplumsal kurumları, etnik yapısı, coğrafi çevresi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise Dedelik kurumunun kökenleri, geleneksel işlevleri ve sonrasındaki işlevsizleşme açıklanmıştır. Dedelik kurumunun değişimini ortaya koyan bulguların değerlendirmesine de yer verilmiştir. Araştırmanın dayandığı metodolojik yaklaşım özenle ortaya konulmuştur. Araştırmada doğrudan katılarak gözlem, görüşme formu, görüşme ve teknik kayıt araçlarından yararlanıldığı belirtilmiştir. Araştırma çerçevesinde Dedelere uygulanan görüşme formu ile elde edilen ayrıntılı veriler geleneksel yapıyı zamanla yaşanan değişimi ortaya koymak üzere değerlendirilmiş ve buna ilişkin göstergelerin ayrıntılı olarak incelendiği görülmüştür.

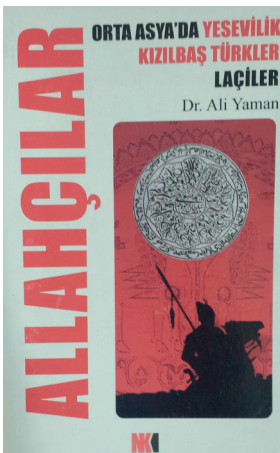

Doç. Dr. Ali Yaman'ın erken erken dönemde yaptığı dedelik ve ocaklar ile ilgili araştırmalarını topladığı bir diğer kitabı 2006 yılında yayınlanan Kızılbaş Alevi Ocakları-Kızilbash Alevi Ojaks'dır. Kitap Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Öncelikle konuyla ilgili alan araştırması yapılan yerler belirtilmiş, Dedelerden bilgi sağlamada önemli bir konu olarak "sır" konusu, Dedelerin kullandıkları kendilerine özgü "dil" konusu, Alevilikte yer alan "Dede merkezli" uygulama çeşitliliği gibi konulara açıklık getirilmiştir. Dedelik kurumunun kökenlerine değinilerek eski Türklerdeki din adamları ile benzeşen yönleri anlatılmış, ocaklar hakkındaki sözlü gelenek ve yazılı kaynaklara değinilerek, Dedelerin geleneksel nitelik ve geleneksel işlevleri açıklanmıştır. Günümüzdeki duruma da dikkat çekilerek Yol düşkünlüğü kurumunun işlevsizleşmesine değinilmiştir. Alevi Ocakları ile ilgili bir liste verilmiştir. Listede verilen Ocakların en bilinenleri ile ilgili genel ve açıklayıcı bilgiler aktarılmıştır.

Alevilik Bektaşilik araştırmalarında en önemli sorunlardan biri de terminoloji sorunudur. Doç. Dr. Ali Yaman Ulusal Hakemli Demokrasi Platformu Dergisi'nde yayınlanan "Tarihsel Süreç İçinde Kızılbaşlık ve Bektaşilik: Genel Bir Karşılaştırma Denemesi" adlı makalesinde Alevi olarak adlandırılan ve cumhuriyet dönemi öncesi çeşitli kaynaklarda "Kızılbaş" ve "Bektaşî" adlarıyla da anılan toplulukları tarihsel süreç içerisinde inceleyerek, karşılaştırmış, benzerlik ve farklılıkları örneklerle ortaya koymuştur. Önce Alevi ve/veya Alevi-Bektaşî deyimleri ve onunla ilintili Şii, Kızılbaş, Rafizi, Bektaşî, Caferi sözcüklerini kavramsal açıdan ele almıştır. Ardından Bek-

taşı, Kızılbaş sosyal tabanının oluşumu tarihsel verilerle ortaya koymaya çalışılmaktadır. Bunların pek çok açıdan birbirinin içine girmiş sosyal, dinsel, siyasal etkileşimi de açıklanarak, çok büyük bir coğrafyada yayılan bu sosyal yapıların zaman zaman birbirinin içine giren özelliklere de sahip olmaları nedeniyle karmaşık bir görünüm sergilediği ifade edilmiştir. Bu süreçte Hacı Bektaş Dergahı'nda Çelebiler ve Babagan kolu örgütlenmesi ele alınmış, bu yapının gelişmiş merkezler ve kırsal alanlarda yaşayan topluluklarla bağlantısı iyi bir şekilde açıklanmıştır.

2002-2005 yılları arasında Kazakistan'ın Türkistan şehrinde bulunan Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmıştır. Aynı zamanda Yesevilik Araştırmaları Merkezi'nin Kültür Araştırmaları Bölümü'nün başkanlığını yürütmüştür. Bu dönemde çalışmalarını Orta Asya üzerine yoğunlaştırmıştır. Sovyet Sonrası Dönemde Orta Asya'da Din-Siyaset ilişkileri ele aldığı konulardır. "Sovyet Sonrası Dönemde Orta Asya'da Din ve Siyaset Üzerine Genel Bir Değerlendirme" başlıklı makalede Sovyet dönemi siyasi tarihinin önemli bir boyutu olarak dinle mücadele, ateizm politikaları ve sonuçları detaylı olarak incelenmektedir. Ayrıca Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasında Fergana Vadisi başta olmak üzere Orta Asya'da dinin güçlenmesi süreci ve bölge insanlarının yaşamlarındaki etkinliğini arttırdığına dikkat çekilmekte, bunun kanıtları Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Türkmenistan'daki gelişmelerle birlikte verilmektedir. Sonuç olarak makalede 1990'larla birlikte artık iyice belirginleşen çok merkezli uluslararası sistem ve bu sistemle birlikte tüm dünyada giderek güçlenen milliyetçi ve dinsel eğilimlerin eski Sovyet coğrafyasındaki Müslümanlar arasında da karşılık bulduğu, Sovyet

döneminde kapalı olan türbe, cami, medrese vb. dinsel mekanların yeniden açılmasının yanı sıra, halkın, devletin veya dış yardımların katkısıyla yeni dinsel mekanlar inşa edildiği ifade edilmekte, ayrıca bölgede istikrarsızlık yaratma olasılığı olan iç, gerek dış destekli siyasal İslamcı grupların da faaliyete geçmesi ve Orta Asya'daki rejimlerle ilişkileri analiz edilmektedir.

2006 yılında yayınlanan Allahçılar, Orta Asya'da Yesevilik, Kızılbaş Türkler, Laçiler, kitabı Fergana Vadisi'nin değişik bölgelerinde gerçekleştirilen alan araştırmalarına dayanmakta olup, Orta Asya'da pek bilinmeyen

Allahçılar/Laçiler hakkında bilgiler vermektedir. Kırgızistan'da ve Özbekistan'da alan araştırması sırasında yaşananlar anlatılmıştır. Ayrıca Orta Asya'da İslam, Sufiliğin Yayılması Ve Genel Özellikleri, Hanlıklar ve Çarlık Rusyası dönemi, Sovyetler Birliği dönemi ve bağımsızlık dönemleri şeklinde genel olarak açıklanmıştır. Laçiler Hakkında Daha Önce Yapılmış Araştırmalar ve Sovyet döneminde ve belli bölgelerde hakim bakış açısının açıklanmasının ardından, Laçi Kavramı ve İlgili Terminoloji ve Laçilerin Kırgızistan ve Özbekistan başta olmak üzere yaşadıkları yerleşim alanları belirtilmiştir. Bu topluluğun tarihsel, sosyal, dinsel yapılanmasının ardından Alevi-Bektaşiler, Cehri topluluklar, Saçlı İşanlar ve Vaizovlar gibi başka topluluklarla karşılaştırmasına yer vermiştir. Topluluk Orta Asya'da kendilerini Ahmet Yesevi ile bağlı sayan, söz ve müziğe yer veren ve coşkulu semah benzeri zikirleriyle dikkat çekmektedir.

Doç. Dr. Ali Yaman Türk Dünyası coğrafyasında çalıştığı dönemde Anadolu Aleviliği ile Türk Coğrafyasında ki inançsal pratikler arasında saha çalışmalarında elde ettiği bulgulara dayanarak yaptığı Kırgız-Türk Manas Üniversitesi'nce yayınlanan Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde basılan "Türk Dünyasında Ziyaret Kültürü'nün Ortak Unsurları Hakkında" başlıklı bu makalede ortaya koymuştur. Türk dünyasının farklı coğrafyalarında varolan ortak kültürel süreklilik unsurlarının varlığı tezinden hareketle Türk ziyaret kültüründeki benzerlikleri karşılaştırmalı olarak ele almıştır. Çalışmada Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkiye gibi Türklerin yaşadığı farklı coğrafyalardan örneklerle benzeri isimleri taşıyan ziyaretgahları karşılaştırmış, benzeri ziyaret ve ritüel gelenekleri örneklerle açıklamıştır.

2002 yılında, Yesevilik Araştırmaları Merkezi'nin Kültür Araştırmaları Bölümü'nün başkanlığını yürüttüğü sırada, Uluslararası Ahmet Yesevi Kazak Türk Üniversitesi Türkoloji Enstitüsü tarafından yayınlanan hakemli ve süreli bir yayın olan Türkologiya Dergisi'nde yayınlanan makalede Ahmet Yesevi ve onun öncülüğünde oluşturulan değerler ve onunla ilgili diğer konuların aydınlatılmasının Türkoloji araştırmaları bakımından önemine değinmiş, Yesevilik araştırmalarının sorunlarını incelemiştir. Sovyet döneminde Ahmet Yesevi'nin de içinde bulunduğu değerler sisteminin Orta Asya Türklerinin kimliklerini sürdürebilmelerinde ki işlevlerine de dikkat çekilmiş, günümüzde bölgede dinsel ve kültürel değerlere karşı artan ilgiyi de ele almıştır.

Orta Asya'dan Anadolu'ya Yesevilik, Alevilik, Bektaşilik kitabı 2006 yılında yayınlanmıştır. Kitap Yesevilik ve Alevilik-Bektaşilik olmak üzere iki bölümden

oluşmaktadır. İlk bölümde Yeseviliğin Türk dünyasındaki önemi, bu konuda yapılan araştırmalar ve bu konudaki sorunlar ele alınmış, Türk dünyasında varolan kavramsal, terminolojik, coğrafi ve dinsel süreklilik unsurları üzerinde durulmuştur. Yine çalışmada Yesevilikle bağlantılı Anadolu’da Alevi-Bektaşiler ve Kırgızistan ve Özbekistan başta olmak üzere Orta Asya’da Laçiler üzerinde durulmuştur. Alevilik-Bektaşilikle ilgili ikinci bölümde ise Aleviliğin genel bir değerlendirilmesi yapıldıktan sonra “Alisiz Alevilik” tartışmaları, Cemevleri, Diyanet İşleri Başkanlığı, Zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri gibi güncel sorunların yanısıra tarihsel süreç içerisinde konu incelenmiştir. Ayrıca dedelik, düşkünlük, musahiplik gibi Aleviliğin geleneksel kurumları hakkında bilgiler verilerek, günümüzdeki durumları da ifade edilmiştir.

Doç. Dr. Ali Yaman özellikle 2007 yılından itibaren Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri’nde Alevilik Meselesinin incelenmesi konusunu ele almıştır. 2. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik ve Bektaşilik Bilgi Şöleni Bildiri Kitabında yayınlanan “Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri’nde Alevilik Meselesi”, başlıklı makalesinde konunun uluslararası boyut kazanmasında rol oynayan etkenler detaylı olarak ele alındıktan sonra, Avrupa Birliği sürecinde varolan kriterlere bir de “Alevilikle ilgili sorunlara ilişkin bir kriterin eklendiği Avrupa Birliği İlerleme Raporları’na (Report on Turkey’s Progress Towards Accession) atıfta bulunularak ifade edilmiştir.

2007 yılında Journal of Anatolian Beliefs, Kırkbudak dergisinde yayınladığı “Uluslararasılaşan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri Sorunu ve Konunun Almanya Boyutuna Genel Bir Bakış”, adlı makalesinde Türkiye’deki zorunlu din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin Avrupa Birliği sürecinde uluslararasılaşması ve konunun Almanya’da yaşayan Türklerle ilgili boyutu incelenmiştir. Ali Yaman bu sorunun esasının Türkiye ve onun üzerinde oturduğu tarihsel, sosyal mirasa dayandığını ifade etmiştir. Makalede Türkiye’deki din dersleri tartışmalarının AB süreci ile birlikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne götürülmesine dikkat çekilerek konunun yeni bir boyut kazandığını ifade etmiştir. Makalede konunun Almanya boyutunda ise bazı eyaletlerde Alevilik derslerinin verilmeye başlandığı görülmekle birlikte, içerik, öğretim kadrosu ve yasal çerçeve bakımından hala konunun oturmadığını anlaşıldığına dikkat çekilmiştir. Çalıştaylar sonrasında zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri’nin gözden geçirmek üzere kurulan komisyonda da katkılar sunmuş, resmi çevrelerce savunulduğu şekliyle dersin “mezheplerüstü” bir nitelik kazanmasına yönelik çeşitli önerilerde bulunmuştur. Bu konuda yazdığı değerlendirmeler Avrupa İnsan

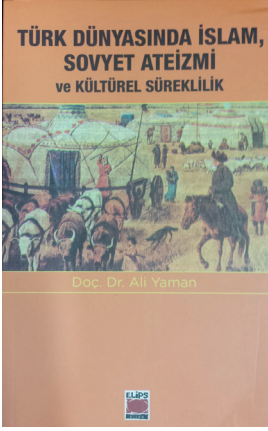
Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından kullanılmış, zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri ile ilgili AİHM kararında alıntılar yapılmak suretiyle başvurulmuştur.²

Doç. Dr. Ali Yaman'ın en çok okunan kitaplarından biri de Alevilik ve Kızılbaşlık Tarihi'dir ve 2007 yılında yayınlanmıştır. Bu kitap günümüzde Alevilik ve tarihte Kızılbaşlık olarak bilinen inanç anlayışını bütün yönleriyle ele almaktadır. Alevi, Bektaşî, Kızılbaş, Rafizi, Caferî Kavramları, Şiilik/Caferilik, Anadolu ve Balkanlar'da Alevilik/Bektaşîlik Farklılaşması, Sözlü Ve Geleneksel Kaynaklarda Alevilik, Yazılı Kaynaklarda Göre Alevilik, Kimlik Ve/Veya Etnik Yapı, Nüfus Ve Coğrafi Dağılım, Geleneksel Alevi Yörelere ve Köyleri, Kentsel Alanlarda Aleviler konuları ele alınmış, başlangıcından günümüze Alevilik gelişmeleri incelenmiştir. Ayrıca Hz. Ali, Hz. Hüseyin, Hallac-ı Mansur, Hacı Bektaş Veli, Şeyh Bedreddin, Şah İsmail Hatayi, Pir Sultan Abdal gibi tarihte tanınmış ve Alevi-Bektaşîlerce kutsanan şahsiyetlerin de kısa yaşam öykülerine verilmiştir. Alevilerde inanç anlayışı başlığı altında ise Hz. Ali, Ehl-i Beyt ve On İki İmam Sevgisi, ayinler ve merasimler ve Muharrem Orucu, Aşure Geleneği, Hızır Orucu, Kurban Bayramı vd. yıllık törenler üzerinde durulmuştur. Geleneksel Alevi kurumlarının yanısıra, aile yapısı, iç evlilik (endogamy) gibi uygulamaların yaşadığı değişim konularına, Alevilikte Ocaklar ve Dergahların kente göç öncesi dönemdeki yerine de değinilmiştir. Son bölümde de Alevi Edebiyatı ve kaynakları ele alınmıştır. Aşıklık/Ozanlık geleneği, Yunus Emre, Seyyid Nesimi, Virani Baba, Kul Himmet, Aşık Veysel gibi geçmişten bugüne saygı duyulan ozanlar, Alevilikte müzik, semah, resim ve güzel sanatlara bakış gibi konular ele alınmış, kitap geniş bir kaynakça ile sonlandırılmıştır.

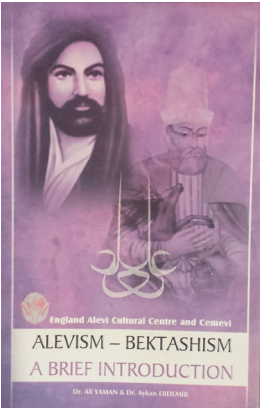
Doç. Dr. Ali Yaman'ın en güncel yayınlarından bir diğeri 2012'de satışa sunulan Türk Dünyasında İslam, Sovyet Ateizmi ve Kültürel Süreklilik'dir. Bu çalışmada Azerbaycan'da Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'da yürütülen alan çalışmaları ve kaynaklara dayanılarak İslam'ın geçmişten günümüze yaşadığı süreç ve Sov-

² AİHM Mansur Yalçın ve diğeri – Türkiye kararı. Kararın 22.bölümünde Ali Yaman'ın değerlendirmelerine atıflar bulunmaktadır. <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#%7B%22fulltext%22:%5B%22Mansur%20Yalcin%20and%20Others%20v.%20Turkey%22%5D,%22languageisocode%22:%5B%22FRA%22%5D,%22documentcollectionid%22:%5B%22GRAND-CHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-146381%22%5D%7D>

yet döneminde din-devlet ilişkileri ele alınmıştır. Yine bu bağlamda Türkiye'deki inanç ve gelenekler ile diğer Türk cumhuriyetlerindeki benzerleri arasındaki benzerlikler ve süreklilik unsurları çeşitli alan çalışmalarına dayanılarak örneklendirilmiştir. Türkiye'de Sovyet döneminin din politikalarını simgeleyen Sovyet ateizmi bu kadar kapsamlı olarak ilk kez bilimsel literatürde yerini almıştır.

Ali Yaman İstanbul'da Yeditepe Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde, Kazakistan'ın Türkistan şehrinde Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak dersler vermiş, 2006'da Almanya'nın Heidelberg Üniversitesi'nde İslam Araştırmaları Bölümü'nde misafir araştırmacı olarak ve 2010'da ABD'de Massachusetts Üniversitesi Donahue Enstitüsü'nde "Amerikan Siyaseti ve Siyasi Düşüncesi" konulu değişim programına davet edilmiştir. Akademik faaliyetlerinin yanı sıra daha önce de belirtildiği üzere idari görevlerde yürütmüştür. 2008-2011 yılları arasında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Halk Kültürünü Araştırma Merkezi müdürlüğü görevini yerine getirmiştir. Alevi Çalıştayları sonrasında Devlet Bakanlığı tarafından oluşturulan Zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri ile ilgili komisyonda görev almıştır. Uluslararası ve ulusal dergilerde yayın kurulu üyeliği, bilim kurulu üyeliği ve akademik danışmanlığının yanı sıra, Çok sayıda konferans, panel ve sempozyumun düzenleme kurulunda bulunmuş ve konuşmacı olarak da yer almıştır. Eserlerini ve makalelerini Türkçe'nin yanı sıra İngilizce olarak da kaleme almıştır. Yine akademik

çalışmaları Rusça, Almanca ve Türk Lehçeleri'ne çevrilmiştir. Gerek lisans öğrencilerine verdiği dersler gerekse, Yüksek Lisans ve Doktora tez danışmanlıklarıyla geleceğin akademisyenlerini yetiştirmektedir. Diğer taraftan da eşi Nazgül Hanım ile birlikte çocukları kızları Doğa Yaman ve oğulları Mehmet Yaman'ı topluma kazandırmanın gayreti ve tatlı telaşı içindedirler. Alevilik Bektaşilik literatürü bakımından Mehmet Yaman Dede'nin kitaplığının dışında kişisel kitaplığının çok kapsamlı olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan yerli yabancı bütün akademisyenlere hem rahmetli Mehmet Yaman Dede'nin hem de onun katkıları

hep söylenmektedir. Doç. Dr. Ali Yaman bitmeyen enerjisi, ileri görüşlülüğü, kaleme aldığı makaleleri, kitapları, sempozyumlarda, konferanslarda yaptığı konuşmaları ile akademik dünyada bilinen aranan bir üstad olduğu gibi yüce gönüllüğü ve mütevazılığı ile de örnek bir insan ve bir gönül dostu olmuştur. Sevmeyi ve üretmeyi bilen insanlara aşk olsun!